

Звіт
щодо діяльності Науково-дослідної лабораторії
проблем інклюзивної освіти (НДЛ ПЮ)
кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
СумДПУ імені А.С. Макаренка
за 2017-2020 н.р.

Науково-дослідна лабораторія проблем інклюзивної освіти заснована у 2017 році і виконує свою діяльність у межах колективної теми кафедри: «Корекційно-реабілітаційна діяльність в сучасному освітньому просторі», фокусуючись на сфері інклюзивної освіти.

Метою діяльності лабораторії є сприяння впровадженню інклюзивного навчання в освітній простір м. Суми.

Відповідно до положення у межах діяльності лабораторії реалізуються п'ять її напрямів: навчальний, науково-дослідний, організаційно-методичний, діагностико-аналітичний, видавничий.

Організацію діяльності і результати роботи НДЛ ПЮ детально представлено на веб-сайті кафедри спеціальної та інклюзивної освіти у відповідному розділі.

У склад лабораторії входять 18 її членів, серед яких *ПВС кафедри* спеціальної та інклюзивної освіти, *аспіранти* кафедри, які виконують дослідження дотичні до тематики проблемного поля лабораторії; *залучені фахівці-практики*, зокрема із зарубіжжя, такі як: Тереза Сіансіоло – доктор філософії, біхевіорист (США), Ольга Коваленко, співробітник Баварського наукового форуму – BayWISS (Німеччина), Тетяна Джексон, студентка Університету Гранд-Каньон (США).

Представники НДЛ є розробниками соціально-освітнього проекту «Світ один на всіх» СумДПУ імені А.С. Макаренка (керівник: проф. Боряк О.В.), виконують наукове консультування регіонального експерименту з проблематики «Професійна підготовка учнів з особливими освітніми потребами в професійно-технічному закладі як необхідна умова їх соціальної адаптації та подальшої трудової зайнятості» (проф. Дегтяренко Т.М.), мають членство у проектній групі Сумської обласної державної адміністрації щодо перегляду програми стратегії соціально-економічного розвитку Сумської області з напрямку Інклюзивна освіта (проф. Бондаренко Ю.А.).

У межах співробітництва відбувається співпраця членів лабораторії з: «Міжнародною лабораторією інклюзивного образования» академічної спілки [Modern Education & Research Institute](#) (MERI) (Брюссель. Бельгія); дотичними відділами наукових установ та лабораторіями ЗВО України; обласним ресурсним центром підтримки інклюзивної освіти у м. Суми; Сумським Інклюзивно-ресурсним центром №1; Сумськими ЗЗС та Дошкільної освіти з інклюзивним навчанням.

Лабораторія щорічно виступає співорганізатором таких наукових конференцій:

1. Міжнародна науково-практична конференція «Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі».
2. Міжнародна науково-практична конференція студентів та молодих учених «Корекційна та інклюзивна освіта очима молодих науковців».
3. Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Сучасні музеї – центри збереження і використання історикокультурної спадщини» (2019).

У межах визначеної проблематики лабораторії її представниками за звітний період опубліковано – **26** робіт науково-методичного характеру: з них – **3** розділи у колективних монографіях, **11** статей, **2** з яких опубліковано у виданнях, що включено до науково-метричної бази Web of Science (Бондаренко Ю.А., Боряк Ю.М., Косенко Ю.М.), **6** тез доповіді у матеріалах конференцій та **4** праці методичного характеру. Окрім того – виконано **12** магістерських проєктів та на етапі впровадження **3** дисертаційних дослідження (таблиця 1.1.-1.2) .

Таблиця 1.1.

Магістерські проєкти

№	Н.р.	ППП магістранта	Тема кваліфікаційної роботи	Науковий керівник
1	2017-2018	Прихожай Юлія Валеріївна	Індивідуалізація процесу навчання дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітньому закладі	Прядко Любов Олексіївна, канд. пед. наук, доцент
2	2017-2018	Фенченко Марина Сергіївна	Підвищення професійної компетентності асистента вчителя у загальноосвітньому закладі з інклюзивним навчанням	Прядко Любов Олексіївна, канд. пед. наук, доцент
3	2018-2019	Галайчук Марія Віталіївна	Удосконалення комунікативних навичок у дітей із затримкою психічного розвитку в закладах дошкільної освіти	Боряк Оксана Володимирівна, канд. пед. наук, доцент
4	2018-2019	Касяненко Катерина Миколаївна	Організація інклюзивного навчання дітей із затримкою психічного розвитку у закладі загальної середньої освіти	Бондаренко Юлія Анатоліївна, д-р пед. наук, доцент
5	2018-2019	Єрмолаєва Аліна В'ячеславівна	Формування інклюзивної компетентності вчителя закладу загальної середньої освіти	Прядко Любов Олексіївна, канд. пед. наук, доцент
6	2018-2019	Таран Маргарита Олегівна	Формування соціальної компетентності учнів з особливими освітніми	Прядко Любов Олексіївна, канд. пед. наук,

			потребами в умовах закладу загальної середньої освіти	доцент
7	2018-2019	Савіцький Микита Леонідович	Організація корекційно-розвиткової роботи з дітьми з порушеннями зору в умовах інклюзивно-ресурсного центру	Бондаренко Юлія Анатоліївна, д-р пед. наук, доцент
8	2019-2020	Гавлітіна Анастасія Миколаївна	Розвиток мовленнєвої діяльності дітей із затримкою психічного розвитку в умовах інклюзивних груп закладів дошкільної освіти	Боряк Оксана Володимирівна, д-р пед. наук, професор
9	2019-2020	Войтенко Альона Андріївна	Роль асистента вчителя у забезпеченні психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивному закладі освіти	Бондаренко Юлія Анатоліївна, д-р пед. наук, професор
10	2019-2020	Глушко Карина Андріївна	Психолого-педагогічна адаптація дітей з особливими освітніми потребами до закладу дошкільної освіти	Боряк Оксана Володимирівна, д-р пед. наук, професор
11	2019-2020	Зайцева Оксана Сергіївна	Організація педагогічної просвіти батьків дітей в умовах сучасної інклюзивної школи	Бондаренко Юлія Анатоліївна, д-р пед. наук, професор
12	2019-2020	Черняк Катерина Вікторівна	Міжособистісні взаємодії дітей з інтелектуальними порушеннями з однолітками в умовах інклюзивного класу	Боряк Оксана Володимирівна, д-р пед. наук, професор

Таблиця 1.2.

Дисертаційні роботи

1	2016-2020	Куренкова Анна Володимирівна	Формування соціально-комунікативної компетентності старших дошкільників із порушеннями інтелектуального розвитку засобами сюжетно-рольової гри	Бондаренко Юлія Анатоліївна, д-р пед. наук, професор
2	2018-2022	Стайко Олена Сергіївна	Організаційно-методичні засади створення інклюзивного освітнього середовища в умовах	Дегтяренко Тетяна Миколаївна, д-р пед. наук, професор

			навчально-виховного комплексу	
3	2020-2024	Воротинцева Олена Олександрівна	Розвиток проєктувальної компетентності фахівців інклюзивно-ресурсних центрів у реалізації освітньої траєкторії дитини з інтелектуальними порушеннями	Бондаренко Юлія Анатоліївна, д-р пед. наук, професор

У звітній період відбувалося активне залучення представників лабораторії до різноманітних форм *науково-методичної роботи*. Ініційовано й проведено **28** заходів науково-практичного і методичного характеру різних рівнів. З них: семінарів:

Міжнародного рівня (1):

31 січня – 01 лютого 2020 р. – Міжнародний освітній семінар «АВА-терапія. Питання-відповіді» - Конгрес-центр (спікер – *Teresa Cianciolo*).

Регіонального рівня (1):

31. 05.2018 р. – Регіональний науково-методичний семінар «Готовність педагогічних працівників загальноосвітнього закладу до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії: питання теорії і практики» НВК 16, Суми.

Міського рівня (4):

22.11.2017 – ЗЗСО № 18 м. Суми, Міський науково-практичний семінар «Особливості проведення корекційно-розвиткових занять із ритміки з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання» (Бондаренко Ю.А., Корж В.Г., Скворча Н.В.).

26.11.2017 – ЗЗСО № 18 м. Суми, Міський інформаційний семінар на тему: «Особлива дитина в звичайній школі. Інклюзивна освіта» (співорганізація) (Бондаренко Ю.А., Абаєва О.М., Трушник О.В., Корж В.Г., Серпенінов О.О.).

10.01.2018 ЗЗСО № 18 м. Суми, Міський навчально-інформаційний семінар «Організація роботи психолого-педагогічного консилиуму в закладі з інклюзивним навчанням» (Бондаренко Ю.А., Корж В.Г., Серпенінов О.О.)

25.04.2019 – СумДПУ імені А.С.Макаренка семінар для керівників закладів загальної середньої освіти м. Суми «Ключові ідеї інклюзивної освіти» (Бондаренко Ю.А., Живодьор В.Ф.).

Внутрішньошкільного рівня (9), з них 8 – у ЗО м. Сум та 1 – у Чунахівській ЗОШ:

09.10.2017 – ЗЗСО № 18 м. Суми, навчально-методичне засідання на тему «Шляхи організації інклюзивного навчання в умовах загальноосвітньої школи» (Бондаренко Ю.А.).

12.12.2017 – ЗЗСО № 18 м. Суми, інструктивно-методичний семінар за результатами перевірки ведення документації на дитину з ООП (Бондаренко Ю.А., Серпенінов О.О., Савицька О.В.).

31.10.2018 – НВК № 16 м. Суми, семінар для педагогічних працівників «Забезпечення корекційної спрямованості уроків у закладі загальної середньої освіти» (Бондаренко Ю.А.).

07.11.2018 – НВК № 16 м. Суми, семінар для педагогічних працівників «Методи навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку» (Косенко Ю.М.).

31.08.2019 – КУ Сумська гімназія №1 м. Суми, педагогічна нарада Тема доповіді «Інклюзивна освіта: проблеми, перспективи реалізації в гімназії» (Бондаренко Ю.А., Колишкін О.В.).

21.10.2019 – ЗЗСО № 18 м. Суми «Технології модифікації та адаптації освітніх програм для дітей з ООП» (Савицька О.В., Бондаренко Ю.А.)

30.10.2019 – ЗЗСО № 18 «Моделі взаємодії вчителя та асистента вчителя в інклюзивному освітньому середовищі» (Савицька О.В., Бондаренко Ю.А.).

23.10.2019 – Чупахівська ЗОШ «Технології модифікації та адаптації освітніх програм для дітей з ООП» (Бондаренко Ю.А.).

05.02.2021 – ЗЗСО № 8 м. Суми «Розвиток мовлення дітей з ООП в умовах інклюзивного класу» (Боряк О.В.).

Тренінгових занять/вебінарів (12), майстер-клас (1):

14.06.2018 р – Тренінг для педагогічних працівників Путивльської ЗОШ І–ІІІ ст. № 1 ім. Р. Руднева «Технологія складання індивідуальної програми розвитку на дитину з особливими освітніми потребами» (Бондаренко Ю.А., Кісліцина М.В.).

12.10.2018-13.10.2018 – Тренінг для педагогічних працівників м. Суми та Сумської області «Технологія складання індивідуальної програми розвитку на дитину з особливими освітніми потребами» (Бондаренко Ю.А., Кісліцина М.В.).

08.12.2018-09.12.2018 – Тренінг для педагогічних працівників м. Суми та Сумської області «Технологія складання індивідуальної програми розвитку на дитину з особливими освітніми потребами» (Бондаренко Ю.А., Кісліцина М.В.).

26.01.2019-27.01.2019 – Тренінг для студентів та педагогічних працівників закладів дошкільної освіти м. Суми та Сумської області «Створення інклюзивного освітнього середовища у закладі дошкільної освіти» (Бондаренко Ю.А., Кісліцина М.В.).

27.04.2019-28.04.2019 – Семінар-тренінг для студентів та педагогічних працівників закладів середньої освіти м. Суми та Сумської області «Створення інклюзивного освітнього середовища у закладі середньої освіти» (Бондаренко Ю.А., Кісліцина М.В.).

05.10.2019 – Тренінг для керівників і педагогічних працівників закладів освіти з інклюзивною формою навчання, студентів ВЗО «Технологія

складання індивідуальної програми розвитку на дитину з особливими освітніми потребами» (Бондаренко Ю.А., Зайчикова А.В.).

19.10.2019 – Тренінг для керівників і педагогічних працівників закладів освіти з інклюзивною формою навчання, студентів ВЗО «Технологія складання індивідуальної програми розвитку на дитину з особливими освітніми потребами» (Бондаренко Ю.А., Зайчикова А.В.).

23.10.2019 – Тренінг для керівників і педагогічних працівників закладів освіти з інклюзивною формою навчання, студентів ВЗО «Технологія складання індивідуальної програми розвитку на дитину з особливими освітніми потребами» (Бондаренко Ю.А., Зайчикова А.В.).

28.11.2019 – Тренінг для керівників і педагогічних працівників закладів освіти з інклюзивною формою навчання, студентів ВЗО «Технологія складання індивідуальної програми розвитку на дитину з особливими освітніми потребами» (Бондаренко Ю.А., Зайчикова А.В.).

07.12.2019 – Тренінг для керівників і педагогічних працівників закладів освіти з інклюзивною формою навчання, студентів ВЗО «Технологія складання індивідуальної програми розвитку на дитину з особливими освітніми потребами» (Бондаренко Ю.А., Зайчикова А.В.).

12.12.2019 – майстер-клас для вчителів з української мови ЗЗСО м. Сум «Адаптації і модифікації освітніх програм з української мови для учнів з ООП». (Бондаренко Ю.А.).

23.05.2020 – Вебінар для педагогічних працівників закладів середньої освіти, студентів ВЗО «Реалізація індивідуальної освітньої траєкторії дитини з особливими освітніми потребами» (Бондаренко Ю.А.).

23.05.2020 – Вебінар для педагогічних працівників закладів середньої освіти, студентів ВЗО «Реалізація індивідуальної освітньої траєкторії дитини з особливими освітніми потребами» (Бондаренко Ю.А.).

Представниками лабораторії проведено просвітницьку роботу з актуальних питань впровадження інклюзивної освіти в Україні шляхом участі у:

1. VI Всеукраїнській науково-практичній конференції: «Актуальні питання методики викладання суспільних та гуманітарних дисциплін в умовах розбудови сучасної школи» (28-29 березня 2019 року на базі кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін Навчально-наукового інституту історії та філософії СумДПУ імені А.С.Макаренка).
2. Міжнародного круглого столу «Соціальна згуртованість та інклюзія в освіті: європейські студії для молоді» (25 квітня 2019 року, НПУ імені М.П.Драгоманова).
3. Всеукраїнській науково-практичній конференції «Духовна культура особистості в контексті сталого розвитку суспільства» (15 травня 2019 року на базі Лебединського районного краєзнавчого музею).

4. Міжнародному круглому столі «Громадське партнерство як умова впровадження інклюзивної освіти» (22.08.2018), організованого Сумським Інклюзивно-ресурсним центром № 1 (зав. М. М. Свириденко).

Здійснено консультативно-просвітницьку діяльність (4):

29.10.19 – консультування асистента вчителя ЗОШ № 1 з питань організації навчання дитини з порушеннями зору (29.10.19) (Бондаренко Ю.А.).

01.11.2019 – консультування представників ІРЦ №1 з питань надання рекомендацій щодо організації інклюзивного освітнього середовища дитини з порушеннями зору . (Бондаренко Ю.А.).

05.11.2020 – консультування батьків дитини з порушеннями зору з приводу визначення подальшого освітнього маршруту (Дегтяренко Т.М., Бондаренко Ю.А.).

15.12.2020 консультування батьків дитини з ООП з питань зниження психологічної напруженості/тривожності дитини молодшого шкільного віку (Чабонян А.В.).

Представниками лабораторії проблем інклюзивної освіти СумДПУ імені А. С. Макаренка взято участь у роботі журі I, II, III етапів Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2019» у номінації «Учитель інклюзивного класу» на міському (члени журі Бондаренко Ю.А., Скиба Т.Ю.), обласному (голова журі Бондаренко Ю.А.) та всеукраїнському рівнях (член журі Дегтяренко Т.М.).

У межах надання платних освітніх послуг членами лабораторії запропоновано **14** тематик семінарів/вебінарів/тренінгових занять, **13** програм підвищення кваліфікації/стажування, що висвітлено на сторінці лабораторії кафедрального веб-сайту, та на сайті відділу працевлаштування, професійної освіти та додаткових платних послуг, які щороку реалізуються і користуються активним попитом.

НД Лабораторію представлено у соцмережах – на сторінці фейсбук, що нараховує 441-го учасника. На цій платформі відбувається обмін досвідом та інформування стосовно практики реалізації інклюзивної освіти та шляхів покращення її ефективності.

Перспективні напрями діяльності лабораторії:

1. Активізація міжнародного співробітництва у межах «Международной лаборатории инклюзивного образования» академічної спілки [Modern Education & Research Institute](#) (MERI) (Брюссель. Бельгія) .
2. Розширення співробітництва із дотичними лабораторіями ЗВО, закладами освіти з інклюзивним навчанням і установами м. Суми і Сумської області.
3. Активізація взаємодії лабораторії із відповідними структурними підрозділами та особами при Управлінні освіти і науки Сумської міської ради та Департаменту освіти і науки Сумської ОДА.

4. Налагодження взаємодії з кафедрами СумДПУ імені А.С. Макаренка з метою обміну досвідом та організації міжкафедрального науково-методичного центру підтримки інклюзивної освіти у межах реалізації проекту «Світ один на всіх».
5. Запровадження проведення всеукраїнської/міжнародної конференції з проблем інклюзивної освіти із залученням закладів, установ, кафедр-партнерів.

Звіт заслухано і затверджено на вченій раді ННІПіП СумДПУ імені А.С. Макаренка (протокол №10 від 25.03.2021 р.)

Завідувач НД лабораторії
проблем інклюзивної освіти
доктор педагогічних наук,
професор

Ю.А. Бондаренко